

Z čistidla tapet hračkou století?

Má zářivé barvy, umělou vůni, tisíce měnicích se podob a nevšední minulost. Kolik náhod bylo třeba k tomu, aby se slavná modelína stala úspěšnou hračkou?

Rodinná firma Kutol vyrábějící mýdla v americkém Cincinnati se na prahu 30. let 20. století blíží ke krachu. Záležitosti kolem ukončení činnosti dostává na starost 21letý Leo McVinker. „Přece se jen tak nevzdáme!“ říká si odvážný mladík a sjednává si schůzku se zástupci obchodního řetězce Kroger. Ti mu naprosto přesně sdělí, kde je díra na trhu. Zákazníci chtějí čistič na papírové tapety. „*Ano, zařídíme,*“ kývá Leo na nabídku, která se neodmítá, a firma Kroger si hned objednává 15 000 kusů čističe tapet. Smlouva je závazná a podmínky přísné. Tuší ale někdo ve firmě, jak takový čistič vyrobit?

Naštěstí Leo přesvědčí svého bratra Noaha, firemního vývojáře, a ten vytvoří měkkou hmotu z mouky, vody, soli a spousty dalších tajných ingrediencí. Na skvrny od sazí funguje skvěle, neobsahuje toxické látky, na tapetách nedělá šmouhy a dá se užít opakovaně. Firma prosperuje déle než 10 let.

Po 2. světové válce rodiny topí více plynem nebo ropou a čistič na tapety už nepotřebují, protože ty jsou vinylové a dají se omývat vodou. V roce 1949 umírá Leo McVinker při leteckém neštěstí a firmu přebírá jeho dvacetiletý syn Joe. V rukou má opět krachující společnost a také zásoby čističů tapet, které nejdou na odbyt, a změna nepřichází.

Teprve na Vánoce roku 1954 Joeova švagrová Kay Zufallová, provozovatelka mateřské školky, shání pro děti vhodný materiál na výrobu vánočních ozdob. „*Zkus mi poslat nějaké ty vaše čističe,*“ navrhuje Joeovi s nadějí, že by z toho mohlo něco být. A taky že ano! Nejenže se vánoční ozdoby podařily, ale děti se přitom neuvěřitelně bavily.

A nadšený Joe McVicker od základu mění koncept společnosti. Na stejných strojích začíná vyrábět hračku pro děti. Z hmoty mizí prací prostředek, přidá se mandlová vůně a později i barvivo – žluté, modré a červené. Kay s manželem Robem navrhuje název *Play-Doh*. A chytne se to! V roce 1956 McVinker začíná vyrábět modelínu v plechovkách pod novou firmou Rainbow Crafts Company a snaží se dostat ji do obchodů. Nejprve s nevalným úspěchem, protože nemají peníze na reklamu. Skvělým krokem však byla spolupráce s bavičem Bobem Keeshanem, známým jako kapitán Kangaroo. Ten za příslib 2 % z prodeje ukazuje modelínu ve své televizní show a Play-Doh se stává hitem!

KLAUZURNÍ PRÁCE Z ČESKÉHO JAZYKA

Magisterské studijní programy

Jméno a příjmení:

Aprobace:

Identifikační číslo:

	počet bodů
Stylistika	
Syntax	
Morfologie	
Lexikologie a tvoření slov	
Fonetika, fonologie a pravopis	
CELKEM	

Celkové hodnocení: **A** **B** **C** **N**

Student/-ka byl/-a seznámen/-a s výsledkem KP z ČJ

datum:

podpis:

1. STYLISTIKA

1. a) Do které funkčněstylové oblasti patří přiložený text?

b) Jaké slohové postupy se v textu dominantně uplatňují?

c) Určete slohový útvar textu.

2. a) Jak je text členěn z hlediska horizontálního?

b) Charakterizujte téma

1. odst. pod perexem:

posledního odstavce:

3. a) Jaké prostředky vertikálního členění se v textu uplatňují?

b) K čemu je v textu použita kurzíva?

4. K následujícím slovům z textu přiřaďte jejich adekvátní slohový příznak (na základě textu). Vybírejte přitom ze škály – výraz knižní, neutrální, hovorový, expresivní.

tisíce (perex)

spousta (2. odstavec)

šmouha (2. odstavec)

plechovka (poslední odstavec)

hit (poslední odstavec)

2. SYNTAX

1. a) **Provedte syntaktickou analýzu následující věty jednoduché a její stavbu znázorněte náležitým plošným schématem (s údaji o každém větném členu a skladebních vztazích gramatických a sémantických).**

Jedenadvacetiletý Leo McVinker je na prahu 30. let 20. století pověřen nepříjemným úkolem, ukončit činnost krachující rodinné firmy KUTOL, vyrábějící mýdlo v americkém Cincinnati.

- b) **Odůvodněte interpunkci:**

2. **Znázorněte stavbu následujícího souvětí náležitým plošným schématem, v kterém budou údaje o jednotlivých větách (způsob připojení, větněčlenská funkce, sémantický vztah).**

Po 2. světové válce rodiny topí více plynem nebo ropou a čistič na tapety už nepotřebují, protože ty jsou vinylové a dají se omývat vodou, a když v roce 1949 Leo McVinker při leteckém neštěstí umírá a firmu přebírá jeho dvacetiletý syn Joe, má v rukou opět krachující společnost a také zásoby čističů tapet, které nejdou na odbyt.

3. **Zapište sémantický větný vzorec (SVV) tohoto větného celku.**
Teprve na Vánoce roku 1954 Joeova švagrová Kay Zufallová, provozovatelka mateřské školky, shání pro děti vhodný materiál na výrobu vánočních ozdob.
- SVV:**
4. **Zaznamenejte gramatickým větným vzorcem (GVV) základovou větnou strukturu (ZVS) následujících vět.**
- a) *Odvážný mladík si sjednává schůzku se zástupci obchodního řetězce Kroger.*
- GVV:**
- b) *Tuší ale někdo ve firmě, jak takový čistič vyrobit?*
- GVV:**
5. **Dokončete následující větu tak, aby byly obsazeny všechny valenční pozice ZVS a znázorněte ji GVV.**
Naštěstí Leo přesvědčí svého bratra Noaha, firemního vývojáře,
- GVV:**
6. **U podtržených slov určete jejich větněčlenskou funkci.**
- a) *Ten za příslib 2 % z prodeje ukazuje modelínu ve své televizní show.*
- VČ:**
- b) *Kay navrhuje Joeovi s nadějí, aby jí poslal nějaké čističe, že by z nich mohlo něco být.*
- VČ:** **VČ:**
7. **Vypište z textu eliptickou větu. Co bylo elidováno?**

3. MORFOLOGIE

1. **Určete slovní druh slov užitých v textu:**
- a) *krach*
 b) *naštěstí*
 c) *opakovaně*
 d) *které*
 e) *ji*
2. **Určete vzor níže uvedených podstatných jmen:**
- a) *čistidlo*
 b) *neštěstí*
 c) *koncept*

3. Určete třídu níže uvedených sloves:
- a) *bavit se*
 - b) *mizet*
4. Utvořte:
- a) přechodník přítomný pro mužský rod j. č. od slovesa *měnit*
 - b) přechodník minulý pro ženský rod j. č. od slovesa *poslat*
 - c) přídělné slovo pro střední rod j. č. od slovesa *sdělit*
 - d) 2. osobu jednotného čísla rozkazovacího způsobu slovesa *mít*
 - e) podstatné jméno slovesné od slovesa *topit*
5. Uveďte latinský název pro 6. pád
6. Napište latinský název pro vid
7. Určete druh číslovky *15 000*
8. Utvořte 2. pád množného čísla od podstatného jména *šmouha*
9. Utvořte 7. pád množného čísla od podstatného jména *show*

4. LEXIKOLOGIE A TVOŘENÍ SLOV

1. U následujících slov uveďte jejich slohové charakteristiky

mýdlo

čistič

- a) motivující / základové slovo
- b) slovotvorný základ
- c) slovotvorný formant
- d) slovotvorná kategorie
- e) onomaziologickorelační typ tvoření*

(*zde vybírejte ze škály mutace, transpozice, modifikace)

2. Z textu vypište:

a) toponymum

b) antroponymum

c) chrématonymum

d) domácí adjektivní kompozitum

e) univerbizát

f) sousloví

3. K následujícím cizím slovům z textu uveďte jejich jednoslovný domácí významový ekvivalent.

krach

ingredience

funguje

koncept

5. FONETIKA, FONOLOGIE A PRAVOPIS

1. a) **Transkribujte (využijte výhradně českou fonetickou transkripční soustavu).**
Na skvrny od sazí funguje skvěle, neobsahuje toxické látky, na tapetách nedělá šmouhy a dá se užít opakovaně.
- b) **Vytvořte doplňovací otázku k přeepsané výpovědi a naznačte graficky celý průběh koncové kadence.**
2. **Podtrhněte slova, v nichž je podle pravidel ortoepie nutné vyslovit dva konsonanty ve skupině. Své rozhodnutí zdůvodněte:**
kamenný, poddaný, rodinný, křeččí, plynný, babiččin, měkký, oddloubnout.
3. **Uveďte všechny zvukové signály, které lze realizovat na hranicích mezi:**
 - a) výpověďmi
 - b) promluvovými úseky

4. Napište tři slova, v jejichž (alespoň) v jedné slabice je jádrem slabikotvorný konsonant (uvedte různé konsonanty):

.....

.....

.....

5. Uvedte tři příklady slov a jejich odvozenin a tvarů, v nichž dochází k různým samohláskovým alternacím:

.....

.....

.....

6. **Opravte chyby:**

Dva lidé zemřely a další čtyry se těžce zranily při nehodě na prachaticku. K vůli explozi v koksovně je obvinněn muž který utáhl špatný ventyl. Největší úhrny srážek byly v noci s pondělka na úterý v oblasti českomoravské vysočiny. Vitrvalý přeháňky mohou způsobit vilití řek z koryt a záplavy. Hůl uřízl z lýsky. Proč jses ji nezeptal? Pokud se jedná o vysklenné jednoduší okno, nepředstavuje výmněna skla žádné problémy. Začali jsme proto zjišťovat, jesli je realita skutečně taková, a zda by nebylo možné nějak pomoc“ uvedla ředitelka firmy. Žena balicí zásilky používala nejčastěji silný motouzi. Paprsek světla procházející skleněnými hranoli, se rozkládá na duhové spektrum. Prohlížel si mně svýma zpitavýma očima. O vánocích voní vzduch zralímy pomerančema, a dětem se rozáří oči při rozbalování dárků. Musíme zbit novou budku pro zraněného kosýho samečka. Menovaný V.K. byl odsouzen k úhrnému trestu v trvání 5 – ti let.